
Uchwała Krajowego Zjazdu Adwokatury z dnia 23 listopada 1986 r. o kierunkach działania samorządu adwokackiego

Palestra 31/1(349), 1-13

1987

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

palestra

1
1987
miesięcznik

ORGAN NACZELNEJ RADY ADWOKACKIEJ

ROK XXXI — 349 — STYCZEŃ 1987 R.

UCHWAŁA KRAJOWEGO ZJAZDU ADWOKATURY

z dnia 23 listopada 1986 r.

o kierunkach działania samorządu adwokackiego *

Na podstawie art. 56 pkt 5 p. o a. Krajowy Zjazd Adwokatury obradujący w dniach 22 i 23 listopada 1986 r. w Warszawie u c h w a ł a następujące wskazania dla kierunków działania samorządu adwokackiego na najbliższe lata.

Krajowy Zjazd Adwokatury wyraża przekonanie, że konieczne i możliwe jest osiągnięcie — przy zachowaniu pluralizmu światopoglądowego — zgody społecznej w zakresie celów, wartości i metod działania w kwestiach podstawowych dla bytu narodowego.

Adwokatura, kierując się swymi patriotycznymi obowiązkami, wyraża gotowość szerokiej współpracy z władzami państwa, organizacjami społecznymi i politycznymi w dążeniu do osiągnięcia wymienionego wyżej celu.

C z ę ś ć I

CEL I ZADANIA ADWOKATURY

Adwokatura jest funkcjonującą — na zasadach samorządu — grupą zawodową powołaną do udzielania pomocy prawnej, współdziałania w ochronie praw i wolności obywatelskich oraz w kształtowaniu i stosowaniu prawa (art. 1 p. o a.). Formy orga-

* Redakcja publikuje uchwałę w pierwszej kolejności, nie oczekując na stenogram obrad Krajowego Zjazdu Adwokatury, który zostanie opublikowany w terminie późniejszym (*przyp. Red.*).

nizacyjne adwokatury determinowane są przez jej funkcje w państwie i społeczeństwie.

- a) Udzielanie pomocy prawnej jest podstawowym zadaniem adwokatury, określającym jej rolę w społeczeństwie. Prawidłowa realizacja tego obowiązku zawodowego wymaga spełnienia warunków, których tylko część zależna jest od samej adwokatury. Złe, bardzo często katastrofalne warunki zespołów adwokackich, brak elementarnego wyposażenia technicznego i obsługi sekretarskiej czynią zarówno udzielanie jak i korzystanie z pomocy prawnej szczególnie uciążliwym. Jednakże jakość pracy adwokatury i reprezentowany przez nią poziom zawodowy oraz jej rola i ranga społeczna nie są tak bezpośrednio i w stopniu tak rozstrzygającym, jak to ma miejsce w odniesieniu do innych grup inteligencji twórczej, uzależnione od bazy materialnej, w ramach której przychodzi adwokaturze działać. Pomoc prawna udzielana jest — niezależnie od formy organizacyjnej wykonywania zawodu — przez osobistą, indywidualną działalność poszczególnych adwokatów. Jakość więc świadczonej pomocy prawnej i przez tę funkcję w szczególności określony społeczny obraz adwokatury zależy przede wszystkim od poziomu wiedzy i umiejętności zawodowych adwokatów, ich rzetelności, prawości i wrażliwości na ludzkie problemy.

Nie może istnieć dobra adwokatura bez dobrych adwokatów. Dlatego też organy samorządu adwokackiego, mając na uwadze podstawowe zadanie adwokatury, jakim jest i pozostanie udzielanie pomocy prawnej, powinny kontynuować i nasilić — zarówno przez działalność własną jak i przez współpracę z odpowiednimi instytucjami państwowymi i społecznymi — starania o poprawę materialnych warunków wykonywania zawodu oraz o stałe podnoszenie poziomu zawodowego i etycznego członków zawodu adwokackiego. Przyjmowanie do społeczności adwokackiej ludzi o odpowiednio wysokim poziomie wiedzy, inteligencji i etyki, wypracowanie jednolitych w tym zakresie kryteriów oceny i metod jej weryfikacji, należyście prowadzone szkolenie aplikantów i doskonalenie zawodowe adwokatów — pozostają najważniejszymi środkami zapewniającymi możliwość udzielania pomocy prawnej w sposób odpowiadający oczekiwaniom i aspiracjom adwokatury.

- b) Współdziałanie w ochronie praw i wolności obywatelskich jest samodzielnym ustawowym zadaniem adwokatury. Zadanie to nie może być jednak realizowane —

w ramach współdziałania w takiej ochronie — tylko przez udzielanie pomocy prawnej. Naruszenie bowiem praw i wolności obywatelskich rodzące potrzebę ochrony, o jakiej mówi art. 1 ust. 1 p. o.a., nie wynika z działalności jednostek; takie działanie prowadziłoby do powstania sytuacji ocenianych i rozwiązywanych na gruncie stosunków cywilnoprawnych, w odniesieniu do których „współdziałanie w ochronie praw i wolności obywatelskich” byłoby tożsame ze świadczeniem pomocy prawnej. Publiczna funkcja adwokatury polegająca na współdziałaniu w ochronie praw i wolności obywatelskich odnosi się zatem do naruszeń ze strony organów władzy, administracji lub innych jednostek organizacyjnych.

Naruszenie sfery praw i wolności obywatelskich odnosi się przede wszystkim do sytuacji obywatela lub grup obywateli w społeczeństwie jako podmiotów życia publicznego. Adwokatura nie ma i nie usurpuje sobie wyłącznego prawa do reprezentacji i ochrony interesów obywatelskich. Może jednak i powinna, realizując swe ustawowe zadania z godnością i odwagą oraz poczuciem odpowiedzialności, współdziałać w ochronie tych praw w zakresie i w formach, właściwych jej możliwościom i powołaniu. Współdziałanie w ochronie praw i wolności obywatelskich może polegać na sygnalizowaniu właściwym organom powstających zagrożeń lub dokonanych już naruszeń, na wskazywaniu na ich możliwe konsekwencje społeczne, wyrażaniu umotywowanych poglądów w tej materii, wpływu na postawy i opinię publiczną, inicjowaniu i opracowywaniu projektów rozwiązań legislacyjnych, zmniejszających prawdopodobieństwo i skutki ewentualnych naruszeń, oraz na podejmowaniu innych działań stosownych w danej sytuacji. Krajowy Zjazd Adwokatury zobowiązuje Naczelną Radę Adwokacką do opracowania właściwego zespołu metod i środków realizacji tak rozumianej roli adwokatury w ochronie praw i wolności obywatelskich.

- c) Adwokatura współdziała również w kształtowaniu i stosowaniu prawa. Adwokatura jest grupą zawodową dysponującą rozległą i w wielu wypadkach niedostępną organom państwowym wiedzą dotyczącą rzeczywistego kształtu stosunków społecznych, postaw i reakcji ludzkich, przyczyn i przejawów patologii społecznej. Wiedza ta i właściwa adwokaturnie postawa pragmatyczna powinny być w większym niż dotychczas stopniu wykorzystane w tworzeniu i doskonaleniu oraz w wykładni i stosowaniu prawa. Stosowane dotychczas formy współpracy organów

samorządu adwokackiego z jednostkami władzy i administracji państwowej, polegające na opiniowaniu niektórych projektów aktów normatywnych, powinny być kontynuowane i rozszerzane. Należy jednak opracować takie formy współpracy i kontaktów z właściwymi organami państwowymi, aby sporządzane opinie mogły mieć i istotnie miały realny wpływ na tok procesu legislacyjnego i kształt tworzącego się prawa.

Sądowa wykładnia prawa oraz wykładnia dokonywana w praktyce organów administracji ma największe znaczenie w tych dziedzinach życia społecznego, które są sferą działania adwokatury. Tradycyjne formy oddziaływania na poglądy i treść orzeczeń oraz decyzje administracyjne w toku załatwiania spraw indywidualnych stanowią istotny czynnik kształtujący ostateczną treść prawa. Zadaniem samorządu adwokackiego jest wszakże współdziałanie w takich formach i na takim etapie tworzenia oraz interpretacji prawa, aby można było wnioski i uogólnienia, kształtowane na gruncie rozstrzygnięć jednostkowych, wykorzystywać w prawie i uwzględniać. Krajowy Zjazd Adwokatury zobowiązuje Naczelną Radę Adwokacką do opracowania takich form i metod współdziałania z organami państwowymi, aby wiedza i doświadczenie adwokatury mogły być z korzyścią dla społeczeństwa, w większym przy tym niż dotychczas stopniu, wykorzystywane w procesie kształtowania i stosowania prawa. Pewność i stabilność stanowi powszechnie uznawaną wartość każdego systemu prawnego. Decyduje ona o zakresie jego społecznej akceptacji, wpływa na kształtowanie postaw i zachowań społecznych, na zaufanie do prawa i państwa. Prawo nie powinno być zatem traktowane jako środek społeczny podlegający szybkim i daleko idącym zmianom uznawanym za potrzebne do realizacji doraźnych celów gospodarczych, politycznych czy społecznych. Postulat stabilności prawa dotyczy wszystkich jego dziedzin, w tym także prawa gospodarczego i finansowego, obejmują one bowiem przepisy mające wpływ na podejmowane decyzje gospodarcze oraz na ich treść i sposób realizacji.

Krajowy Zjazd Adwokatury zaleca Naczelnej Radzie Adwokackiej, aby współdziałając z organami państwowymi w tworzeniu i stosowaniu prawa, dała wyraz przekonaniu o znaczeniu pewności prawa jako jednej z jego wartości fundamentalnych.

Krajowy Zjazd Adwokatury w pełni docenia znaczenie programu edukacji prawno-państwowej społeczeństwa. Kultura prawna stanowi integralną część dorobku szeroko rozumianej

kultury. Jej kształtowanie i pogłębianie ma istotne znaczenie dla poziomu cywilizacyjnego kraju i jakości życia. NRA podejmuje działania w celu zapewnienia szerszego udziału adwokatury w realizacji tego programu.

C z ę ś ć II

ZADANIA SAMORZĄDU ZAWODOWEGO — KIERUNKI DZIAŁANIA

Analiza zasad samorządu zawodowego oraz prawa o adwokaturze prowadzi do wniosku, że adwokatura, przyjmując zasady samorządności, została wyposażona w upoważnienie zupełnie specyficzne, a mianowicie w zespół prerogatyw o charakterze nie tylko administracyjnym, ale i władczym. Mamy obecnie samorząd zawodowy o znacznie szerszych uprawnieniach, ale też i o znacznie większych obowiązkach. Czyni to nasz samorząd formacją niepowtarzalną, stanowi powód do dumy i satysfakcji.

1. Tworzenie warunków do wykonywania ustawowych zadań adwokatury

Zadania adwokatury zostały sprecyzowane w prawie o adwokaturze oraz w innych aktach prawnych, ale zadania samorządu zostały nakreślone tylko kierunkowo. Wypełnienie ich treścią, opracowanie odpowiednich form działania, kontroli wykonania i wyciągania odpowiednich wniosków praktycznych oraz zdolność uogólniania są najważniejszymi zadaniami samorządu zawodowego adwokatury. Aby jednak samorząd mógł szeroko czerpać z uogólnionej, zbiorowej mądrości, wydaje się celowe rozważenie przez NRA zmiany obowiązującego obecnie parytetu wyborczego na Zjazd Adwokatury. Pozwoliłoby to na zwiększenie reprezentatywności i przywrócenie ograniczonej zasady równości. Adwokatura i jej samorząd tworzą niepodzielną jedność i samodzielnie, niezależnie od siebie istnieć nie mogą. Samorząd adwokacki jest autonomicznym organizmem działającym w określonych warunkach politycznych i historycznych. Wymaga to pilnego opracowania i wprowadzenia jednolitych zasad polityki kadrowej. Dla takich zagadnień, jak wpis na listę aplikantów adwokackich, szkolenie i egzamin adwokacki, wpis na listę adwokacką, wyznaczenie siedzib i ich przenoszenie, przyjęcie do zespołów adwokackich, występowanie z wnioskami o zezwolenie na wykonywanie zawodu indywidualnie lub wspólnie z innym

adwokatem i w ostateczności skreślenie z listy, powinny być opracowane jednolite zasady postępowania rad adwokackich w celu zapewnienia właściwego składu i poziomu adwokatury na podstawie kryteriów określonych w prawie o adwokaturze.

Stosując szeroko zasady demokracji samorządowej, szczególnie w zakresie wyłaniania i wyboru najlepszych adwokatów do wszystkich ogniw samorządu, trzeba połączyć je z zasadą wykonywania powziętych uchwał, konsekwentnego wcielania ich w życie i praktycznego stosowania.

Ścisłe stosowanie wymienionych wyżej zasad wymaga integracji środowiska, nawiązania silnych więzi z pozostałymi zawodami prawniczymi, wzajemnej synchronizacji swoich poczynań, wspierania się i wspólnego działania nad podnoszeniem prestiżu zawodów prawniczych, w tym również zawodu adwokackiego. Działania te muszą być zgodne z właściwą polityką kadrową. Aprobowując w ogólnych zarysach działania podejmowane przez NRA w tej dziedzinie, Krajowy Zjazd Adwokatury wyraża jednocześnie przekonanie, że określona w obecnym limicie liczba aplikantów w niektórych izbach jest za wysoka. Powinna ona być dostosowana do możliwości szkolenia aplikantów, a następnie zatrudniania ich w zespołach w poszczególnych izbach. Krajowy Zjazd Adwokatury dostrzega konieczność podjęcia przez NRA rozmów z Ministrem Sprawiedliwości i przedstawienia mu dokładnej analizy stanu w poszczególnych izbach dla dokonania w tej materii właściwych korekt. Krajowy Zjazd Adwokatury podtrzymuje niezmiennie swoje stanowisko co do tego, że droga do adwokatury wiedzie zasadniczo przez aplikację adwokacką. Określając wszakże liczbę aplikantów adwokackich w poszczególnych izbach, należy mieć na uwadze nie tylko możliwości szkoleniowe, ale także realne perspektywy zapewnienia egzaminowanym aplikantom zatrudnienia w zespołach adwokackich na terenie danej izby. Krajowy Zjazd Adwokatury zaleca Naczelnej Radzie Adwokackiej dokonanie z tego punktu widzenia analizy aktualnej sytuacji w poszczególnych izbach i przedstawienie stosownego wniosku Ministrowi Sprawiedliwości.

Reprezentowanie adwokatury jest istotnym prawem i obowiązkiem samorządu, wszystkich jego ogniw i szczebli, począwszy od zespołu adwokackiego, a skończywszy na Krajowym Zjeździe. Aby jednak właściwie, godnie i skutecznie reprezentować adwokaturę i chronić jej praw, trzeba być obecnym i aktywnym, bo nieobecni racji nie mają.

Adwokatura polska jest zainteresowana kontynuowaniem dotychczasowej współpracy z organizacjami politycznymi i społecznymi i wzbogacaniem form tej współpracy przy jednoczesnym poszanowaniu zasady partnerstwa, wzajemnego szacunku i zaufania.

Czynnikiem w sposób istotny wpływającym na nastroje środowiska jest brak adwokatów w Sejmie, w Radzie Społeczno-Gospodarczej przy Sejmie i w Komisji Legislacyjnej.

Krajowy Zjazd Adwokatury zobowiązuje Naczelną Radę Adwokacką do opracowania stanowiska adwokatury w sprawie trybu powoływania i zadań Rzecznika Praw Obywatelskich, podania tej problematyki dyskusji środowiskowej i do przedstawienia tego stanowiska w Radzie Krajowej PRON.

Adwokatura wyraża przekonanie, że powołanie do Rady Konsultacyjnej przy Przewodniczącym Rady Państwa adwokatów o odpowiednich walorach i odpowiednim przygotowaniu stanowiloby drogę do wszechstronnego wykorzystania możliwości adwokatury oraz doceniania jej potencjału intelektualnego.

2. Sprawowanie nadzoru nad przestrzeganiem przepisów o wykonywaniu zawodu adwokata

Jest to jedno z najtrudniejszych zadań samorządu zawodowego adwokatury. Nie dlatego, że przekracza to możliwości samorządu, ale głównie wskutek częstych kolizji obowiązku z nieuzasadnionymi objawami koleżeństwa. Musi zawsze zwyciężać dobro adwokatury, najszerzej pojęte w perspektywie czasowej. Naczelna Rada Adwokacka i jej Prezydium są uprawnione i obowiązane działać tu energicznie nie tylko w trybie odwoławczym, ale także z urzędu. Jedność adwokatury i jej interes wymaga stosowania norm nadzoru w sposób elastyczny, przy pełnym zaufaniu do ogniw niższego szczebla i poszanowania zasad demokracji samorządowej, ale również zgodnie z wymaganiami szybkości i skuteczności działania.

Sprawowanie nadzoru nie polega na centralizacji decyzji, ale na prawie korygowania błędnych rozstrzygnięć przez ich uchylenie. Można to czynić bezpośrednio w drodze instancyjnej przez uchylenie uchwały ORA lub też w trybie inicjatywy uchwałodawczej.

3. Doskonalenie zawodowe adwokatów i kształcenie aplikantów adwokackich

Kształcenie aplikantów adwokackich przybierało w adwokaturze różne formy, zawsze jednak opierało się na instytucji patrona, który wywiera decydujący wpływ na naukę zawodu młodego kolegi. Instytucja ta zdała egzamin i nadal należy ją doskonalic przez staranniejszy dobór patronów i poszerzenie ich grona. Ma to zasadnicze znaczenie szczególnie teraz, kiedy większość aplikantów przychodzi do adwokatury bezpośrednio po studiach.

Szkolenie organizowane przez ORA, zajęcia seminaryjne, kursy unifikacyjne itp. są tylko uzupełnieniem podstawowego szkolenia sprawowanego przez patrona. Ale i ta ostatnia forma wymaga doskonalenia, gdyż nie wszystkie ORA mają dostateczną kadrę wykładowców na odpowiednio wysokim poziomie. Sytuacja dojrzała już w tej chwili do rozważenia norm umożliwiających szkolenie regionalne; będą one prowadzone tylko przez określone ORA. Można też zwiększyć zakres i częstotliwość kursów unifikacyjnych.

Doskonalenie zawodowe adwokatów powinno się opierać na zasadzie samokształcenia. Inne formy mogą być jednak stosowane równorzędnie. Nie zwalnia to samorządu od obowiązku tworzenia atmosfery sprzyjającej samokształceniu. Kandydaci do zawodu adwokackiego wpisani na listę adwokacką w trybie obligatoryjnym a przychodzący z innych zawodów prawniczych powinni być uprzednio zobowiązani do opanowania niezbędnych dla adwokata dyscyplin prawa w określonym czasie, tak by mogli dawać rękojmię właściwego wykonywania zawodu.

Natomiast w sprawie przeprowadzanych przez ORA postępowań kwalifikacyjnych Krajowy Zjazd Adwokatury zaleca NRA podjęcie uchwały precyzującej zakres rozmów z kandydatami oraz podjęcie starań o uzyskanie aprobaty na to ze strony Ministerstwa Sprawiedliwości. Dotyczy to przede wszystkim obowiązkowej znajomości przepisów etyki adwokackiej i godności zawodu. W tej dziedzinie samorząd powinien poszukiwać nowych rozwiązań systemowych i organizacyjnych.

Rozwój cywilizacji i kultury niesie coraz to nowe problemy wymagające specjalizacji. Nie omija ona również naszego zawodu. W tej chwili obserwujemy, że w większych ośrodkach wykształcił się model adwokata specjalisty w określonej dziedzinie. Samorząd powinien stworzyć możliwość nie tylko kształcenia się specjalistów, ale również korzystania z ich wiedzy i doświadczenia.

4. Ustalenie i krzewienie zasad etyki zawodowej oraz dbałość o ich przestrzeganie

Zasady etyki i godności zawodu adwokackiego zostały ukształtowane w toku wieloletniej praktyki jako zwyczajowe normy deontologii zawodowej. Normy te zostały uporządkowane i sformułowane w Zbiorze zasad etyki adwokackiej i godności zawodu, stanowiącym istotną część wewnętrznego, korporacyjnego prawa adwokatury. Nie sposób przecenić pogłębiania znajomości i przestrzegania reguł tam zawartych dla zapobiegania przewinieniom dyscyplinarnym i zapewnienia właściwego poziomu zawodowego i etycznego adwokatury.

Wszczęte postępowania dyscyplinarne muszą się toczyć szybko i skutecznie, a orzeczenia odpowiadać prawu i godności zawodu. Nie należy tolerować przewlekłości postępowania ani też nieuzasadnionego liberalizmu w orzecznictwie. Należy uczynić z postępowania dyscyplinarnego skuteczny środek ochrony adwokatury przed niegodnymi i szkodliwymi czynami jednostek, a tym samym zerwać z występującymi niekiedy tendencjami do ochrony takich czynów ze szkodą dla adwokatury i dla samej idei właściwie pojętej koleżeńskości.

W związku z inicjatywą adwokatów z Izby warszawskiej, stanowiskiem NRA, życzliwym przyjęciem tego stanowiska przez przedstawiciela Rady Państwa, a także w związku z pismem Ministra Sprawiedliwości skierowanym do Prezesa NRA w sprawie abolicji dla adwokatów, którzy zostali obwinieni o przekroczenie w różnych procesach granic rzeczowej potrzeby obrony oraz granic wolności słowa z przyczyn natury politycznej — Krajowy Zjazd Adwokatury wyraża przekonanie wobec wszystkich organów dyscyplinarnych, przed którymi sprawy te jeszcze się toczą, o konieczności niezwłocznego umorzenia postępowania na podstawie obowiązujących przepisów prawa. Jednocześnie zaleca się okręgowym radom adwokackim wszczęcie w sprawach tego samego rodzaju, prawomocnie już zakończonych skazaniem dyscyplinarnym, postępowań zmierzających do zatarcia skazania.

Polityka naczelnych organów władzy państwowej zmierzająca do porozumienia społecznego i politycznego, wyrażająca się m.in. w akcie amnestyjnym uchwalonym przez Sejm w dniu 17 lipca 1986 r., nakłada również na wszystkie organy wymiaru sprawiedliwości oraz na organy adwokatury obowiązek realizowania tej linii. Krokiem w pożądanym tutaj kierunku byłoby intensywne kontynuowanie starań Naczelnej Rady Adwokackiej o wcielenie w życie uchwały NRA z dnia 5 maja 1984 r., precyzującej pojęcie rękojmi przewidzianej w art. 65 prawa o adwokaturze. W tym celu Krajowy Zjazd Adwokatury zaleca Naczelnej Radzie Adwokackiej wystąpienie do Ministra Sprawiedliwości i Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o uchylene praktyki badania rękojmi kandydatów na adwokatów i aplikantów adwokackich przez badanie ich działalności politycznej i społecznej, w szczególności przed 17 lipca 1986 r.

5. Sprawowanie zarządu majątkiem samorządu adwokackiego

Istnieje konieczność bieżącego ustalania potrzeb remontowo-inwestycyjnych lokali zespołów adwokackich oraz DPTA w Grzegorzewicach i w innych ośrodkach wypoczynkowych znajdujących się w gestii okręgowych rad adwokackich. Działania te są konieczne do opracowania planu działalności remontowo-

-inwestycyjnej w adwokaturze. Według szacunkowych wyliczeń w 1985 roku na same remonty zespołów adwokackich należało przeznaczyć kwotę około 100 mln zł. Istniejący stan rzeczy jest wynikiem trudnej sytuacji finansowej adwokatury do 1 stycznia 1986 r., tj. do chwili wejścia w życie nowych opłat za czynności adwokackie.

Obecnie istnieje możliwość i konieczność zmiany istniejącej sytuacji. Nie można tolerować pracy adwokatów w warunkach urągających podstawowym zasadom higieny.

Z ryczałtu administracyjnego należy przeznaczyć potrzebne kwoty na ten cel. Ponadto należy skierować stosowne kwoty na wyposażenie zespołów adwokackich w odpowiednio usprawniające pracę środki.

Do realizacji tego celu już teraz zachodzi konieczność nowelizacji przepisów w sprawie opłat za czynności adwokackie w kierunku ich urealnienia oraz podniesienia ryczałtu na koszty administracyjne co najmniej do 100%.

Analiza finansowa za I półrocze 1986 r. wykazuje, że dotychczasowy ryczałt na koszty administracyjne w wysokości 80% nie wystarcza na ich pokrycie w całości.

6. Wynagrodzenie za czynności adwokackie

Oddzielnym zagadnieniem jest fakt znacznej dezaktualizacji wynagrodzeń za niektóre czynności adwokackie. Krajowy Zjazd Adwokatury zaleca NRA kontynuowanie starań o nowelizację rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności przez podwyższenie najniższych stawek wynagrodzenia w sprawach cywilnych, administracyjnych i karnych.

Krajowy Zjazd Adwokatury zobowiązuje NRA do wykorzystania opracowań w tym zakresie przedstawionych Zjazdowi.

7. Krajowy Zjazd Adwokatury zaleca Naczelnej Radzie Adwokackiej, by w szerokim zakresie realizowała swoje uprawnienia i obowiązki nadzorcze w stosunku do Prezydium NRA, przewidziane w art. 58 prawa o adwokaturze.

8. Krajowy Zjazd Adwokatury zaleca NRA rozważenie racjonalności obecnego zasięgu terytorialnego poszczególnych izb adwokackich.

C z ę ś ć III

POLITYKA KARNA

Adwokatura zainteresowana jest jako grupa społeczna skutecznym zahamowaniem i zwalczaniem patologii społecznej, przejawiającej się w różnych formach.

Samo wznaganie represyjności systemu prawnego nie zapewnia automatycznie ograniczenia zjawisk patologii społecznej, są one bowiem rezultatem oddziaływania wielu czynników o różnym charakterze, tak materialnym jak i kulturowym.

Różnorodność źródeł patologii społecznej wymaga stosowania różnych form jej zwalczania, uwzględniających specyfikę tych zjawisk.

Nie wydaje się trafne przekonanie o skuteczności — a w konsekwencji — i celowości zaostrzonej represji karnej jako remedium na przejawy patologii społecznej w dłuższej perspektywie czasowej. Surowe kary i powszechne stosowanie tymczasowego aresztowania nie mogą być uznane za podstawowe środki polityki karnej, a w szczególności nie powinny zastępować innych niepełnych środków i metod oddziaływania społecznego. Represyjna rola prawa może stanowić czynnik ważny, ale nie jedyne w katalogu środków zmierzających do zwalczania patologii społecznej.

Zjazd — z braku warunków — nie mógł w sposób wszechstronny odnieść się do omawianego problemu. Wypada jednak dostrzec, że każde zdecydowane działanie w zakresie polityki społecznej powoduje obok skutków zamierzonych również skutki nie zamierzone, niejednokrotnie społecznie niepożądane, i że każde orzeczenie karne surowością swoją przewyższające istotną potrzebę w zakresie resocjalizacji skazanego i ochrony porządku prawnego wywołuje w psychice skazanego i jego najbliższych poczucie krzywdy, osłabienie, a nawet zerwanie więzi rodzinnych, co może również wywoływać niepożądane skutki społeczne.

Polityka karna oraz podejmowane działania mające na celu zwalczanie patologii społecznej powinny stanowić istotny przedmiot zainteresowania adwokatury i jej władz samorządowych.

Kierując się tymi założeniami, Krajowy Zjazd Adwokatury zobowiązuje NRA do stałego interesowania się kwestiami polityki karnej i przedstawiania w odniesieniu do niej punktu widzenia adwokatury. Zjazd uważa za rzecz wysoce pożądaną, aby w okresie realnym, możliwie najbliższym — w związku ze stabilizacją porządku prawnego — mogło to spowodować:

- 1) uchylenie lub ograniczenie stosowania tzw. ustaw epizodycznych lub ewentualne zawieszenie ich obowiązywania;
- 2) przywrócenie (i zarazem poszerzenie) właściwej roli takim rozwojowym instytucjom prawa karnego, jak stosowanie nieizolacyjnych kar i środków zapobiegawczych oraz stosowanie w szerokiej mierze warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności, warunkowego przedterminowego zwolnienia i szerokiego stosowania art. 51 k.k.;

- 3) zmianę niektórych przepisów prawa karnego, których stosowanie może nasuwać zastrzeżenia, a w szczególności:
 - a) wprowadzenie obowiązku pouczenia przy pierwszym przesłuchaniu podejrzanego o wszystkich przysługujących mu w procesie uprawnieniach,
 - b) udzielenie obrońcy prawa do nieskrępowanego widzenia się z podejrzanym po upływie określonych kilku dni od zastosowania aresztu,
 - c) wykluczenie możliwości skazania w II instancji oskarżonego, który został uniewinniony w I instancji;
- 4) indywidualizowanie w najszerszej mierze podstaw orzekania w każdej sprawie w ramach szerokiej swobody uznania sędziego.

W kwestii obowiązywania w polskim prawie karnym kary śmierci Krajowy Zjazd Adwokatury podtrzymuje zajmowane poprzednio przez adwokaturę stanowisko zmierzające do wyłączenia tej kary z naszego prawa karnego. Świadomość trudności, jakie napotkałoby przeprowadzenie w pełni tego postulatu w chwili obecnej, skłania Zjazd do postawienia postulatu reformy przepisów o orzekaniu kary śmierci w taki sposób, żeby mogła ona być wymierzana tylko w następstwie jednogłosego zdania wszystkich orzekających sędziów oraz żeby wyłączona była możliwość orzekania kary śmierci po raz pierwszy w drugiej instancji.

C z ę ś ć I V

WYBRANE KWESTIE WSPÓLPRACY Z SADEM I PROKURATURĄ

1. Zjazd, opierając się na faktach zgłaszanych przez obrońców, wyraża obawę, że prokuratorzy i sądy zbyt często i bez dostatecznie uzasadnionej przyczyny wyrażają zgodę na publikowanie w postępowaniu przygotowawczym i przed prawomocnym wyrokiem danych osobowych podejrzanych i oskarżonych. Sądzimy, że taka praktyka może tylko formalnie powoływać się na przepis art. 13 ust. 1 prawa prasowego, gdyż sprzeciwia się ona istotnej zasadzie procesu karnego: zasadzie domniemania niewinności.

2. Niedostateczna obsada pracowników administracyjnych w dużych sądach powoduje poważne trudności w sprawnym prowadzeniu procesów przez sądy i wykonywaniu obowiązków przez pełnomocników i obrońców. Sekretariaty sądowe bywają okre-

sowo zamknięte, a terminy doręczania orzeczeń i sporządzania ich odpisów dla stron stają się coraz dłuższe. Zjazd zobowiązuje NRA, by kwestie te przedstawiła władzom wymiaru sprawiedliwości i rozważyła wszelkie możliwości współdziałania adwokatów w usprawnieniu postępowania karnego, cywilnego i administracyjnego.

C z ę ś ć V

DZIAŁALNOŚĆ OŚRODKA BADAWCZEGO ADWOKATURY

Krajowy Zjazd Adwokatury pozytywnie i z uznaniem ocenia działalność i wyniki pracy Ośrodka Badawczego Adwokatury jako placówki o charakterze naukowym, realizującej swe statutowe zadania. Zjazd wyraża życzenie, by kierownictwo Ośrodka i jego Rada Naukowa kontynuowały swe prace, zaznaczając w ten sposób wartość wkładu adwokatury w rozwój polskiej nauki prawa i nauk dla prawa pomocniczych.

Zjazd liczy na to, że w nadchodzącym okresie Ośrodek będzie kontynuował swe dotychczasowe prace historyczne, wydając Słownik Biograficzny Adwokatów i Szkice z dziejów adwokatury, będzie organizował tematyczne sympozja, rozwijał warunki do pracy twórczej, naukowej i dokształcania zawodowego adwokatów, oraz poszerzał prace badawcze dotyczące zawodu adwokata.

Ze względu na doniosłą rolę, jaką mogą odegrać ośrodki informatyki prawniczej w doskonaleniu zawodowym oraz ułatwianiu pracy adwokata, zaleca się, aby Ośrodek Badawczy Adwokatury podjął stosowne starania o pobudzenie większych środowisk adwokackich do tworzenia u siebie ośrodków informatyki prawniczej, wykorzystując w tej mierze doświadczenia już utworzonego Ośrodka Informatyki w Poznaniu.

C z ę ś ć VI

Krajowy Zjazd Adwokatury zaleca Naczelnej Radzie Adwokackiej podjęcie starań mających na celu ułatwienie adwokatom wykonywania zawodu a zmierzających do:

- 1) uzyskania przez adwokatów uprawnień do dodatkowej powierzchni mieszkaniowej,
- 2) otrzymywania przydziału benzyny ponad limit wynikający z kart zaopatrzenia.